

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 10/2 2021 s. 741-755, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

ORTAOKUL TÜRKÇE DERS KİTAPLARININ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ANAHTAR YETKİNLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fatih KANA*

Baran KİLER**

Geliş Tarihi: Şubat, 2021

Kabul Tarihi: Mayıs, 2021

Öz

Bu çalışmada ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin ve etkinliklerin, Türkçe dersi öğretim programında yer alan yetkinlikler bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını 2020 yılı itibarıyla Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda okutulan Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada ele alınan eserler, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi tarafından oluşturulan ve Türkçe dersi öğretim programında da yer alan 8 anahtar yetkinliğe göre incelenmiştir. Elde edilen bulguların geçerliği ve güvenilirliği, doğrudan alıntılar ve farklı uzman görüşleriyle sağlanmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre yetkinliklerin, tüm sınıf düzeylerinde metinlere kıyasla daha çok etkinlikler üzerinden gerçekleştiği görülmüştür. Bunun yanı sıra kitaplarda yer alan yetkinlikler arasında dengeli bir dağılımın gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Genel olarak metin ve etkinlik düzeyinde ana dilde iletişim yetkinlikleri, sosyallik ve vatandaşlık yetkinlikleri, öğrenmeyi öğrenme yetkinlikleri, kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleri ön planda yer alırken dijital yetkinlikler, inisiyatif alma/ girişimcilik yetkinlikleri ve yabancı dillerde iletişim yetkinlikleri en az sayıda yer verilen yetkinlikler olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik, metin, öğretim programı, Türkçe ders kitabı, yetkinlik.

ANALYSIS OF SECONDARY SCHOOL TURKISH COURSE BOOKS IN TERMS OF KEY COMPETENCES IN THE TEACHING PROGRAM

Abstract

In this study, it was aimed to examine the texts and activities in the secondary school level Turkish textbooks by the competencies in the Turkish course curriculum. Case study and document review design, which are among qualitative research methods, were used in the research. The data source of the study consists of Turkish textbooks used in secondary schools affiliated with the Ministry of National Education as of 2020. Descriptive analysis approach

* Dr. Öğr. Üyesi; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, fatihkana@hotmail.com

** Yüksek Lisans Öğr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, kilerbaran13@gmail.com

was used in analyzing the data. Research discussed in the works, Competencies in Turkey and Turkish curriculum framework created by the finds were examined in the eight key competences axis. Validity and reliability of the findings obtained; provided with direct quotations and different expert opinions. According to the findings obtained from the research, it has been observed that the transfer of competence occurs more through activities than texts at all grade levels. In addition, it has been determined that there is no balanced distribution among the competencies in the books. At the text and activity level, communication competencies in the mother tongue, sociality and citizenship competencies, learning to learn competencies, cultural awareness and expression competencies were at the forefront, while digital competencies, initiative / entrepreneurship competencies and communication competencies in foreign languages were the least numbered competencies.

Keywords: Turkish textbook, curriculum, competence, text, activity.

Giriş

Türkçe öğretimi dinleme, konuşma, okuma ve yazma ile birlikte dört ana dil becerisi ve dil bilgisi üzerine oluşturulmuştur (Lüle, 2014). Bu öğretimin gerçekleştirilmesinde birçok farklı araca başvurulmaktadır. Bu noktada Güneş'in (2002) "Eğitim sürecinde bilgi edinmenin temel aracı" olarak nitelendirdiği ders kitapları, öğretimin öğrencilere uygun bir şekilde aktarılması noktasında önemli bir araç konumundadır. Programla öğrenci arasında köprü kuran bu kitaplar (Küçükahmet, 2011), eğitim programlarında yer alan hedef, içerik, eğitim süreci ve ölçme değerlendirme gibi temel unsurlara göre düzenlenen eğitsel amaçlı yazılı materyallerdir (Demirel ve Kiroğlu, 2008). Özbay (2003) ders kitaplarının Türkçe öğretimindeki yerini gözler önüne seren araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin derslerini %94,4 oranında ders kitaplarına tabi kalarak sürdürdüklerini tespit etmiştir.

Ders kitapları hizmet ettiği bu amaçlar dışında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nin (TYÇ) belirlemiş olduğu ve Türkçe dersi öğretim programının içinde de yer alan anahtar yetkinlikleri aktarmakla sorumludur. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ile paralel bir şekilde hazırlanan Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi, yetkinlik kavramını (Mesleki Yeterlilik Kurumu, WEB): "Beceri ve bilgilerin bir öğrenme esnasında inisiyatif olarak veya özerk çalışma göstererek kullanılması, öğrenme ihtiyaçlarının tespit edilmesi ve yerine getirilmesi, sosyal konuların ve sorumlulukların dikkate alınması" olarak tanımlamaktadır. Türkçe dersi öğretim programında yer alan anahtar yetkinlikler ana dil ve yabancı dilde iletişim, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, öğrenmeyi öğrenme, dijital yetkinlik, kültürel farkındalık ve ifade olarak sınıflandırılmıştır (MEB, 2019):

Öğrencilerin kültürel ve kültürlerarası platformlarda; bireysel, toplumsal, akademik ve iş hayatlarında gereksinim duyacakları beceri yelpazeleri görevindeki bu yetkinlikler (MYK, WEB) ders kitaplarının içinde yer alan metin ve etkinlikler vasıtasıyla öğrencilere sunulmaktadır. Metinler ve metinlere bağlı olarak yapılan etkinlikler dersin amaçlara ulaşmasında, dil becerilerinin geliştirilmesinde kilit taşı konumundadır (Özdemir, 2019).

Günay'a (2007) göre metin, belli bir iletişim ekseninde bir veya daha çok kişi tarafından sözlü ve yahut yazılı olarak oluşturulan bir dil dizgesi bütünüdür. Metin öğretimi yerine metinle öğrenim, yeni eğitim anlayışında önemli bir konuma sahiptir. Yapılandırmacı yaklaşımla örtüşen bu anlayış; öğrenilenlerin ön bilgilerle, günlük hayatla, diğer derslerle ilişkilendirilmesi ve

öğrencilerin metinden hareketle yeni bir konuyu araştırması, zihinde bilgiyi yapılandırılması olarak ele alınmaktadır (MEB, 2009).

Yetkinliklerin aktarılmasındaki diğer önemli unsur olan etkinlikler, öğrencilerin bilgilerini uygulamaya dökerek aktif katılım gösterdikleri çalışmalardır. İlgi çekici ve merak uyandırıcı özelliklere sahip olan etkinlikler, öğretmenler için kazanımların beceri hâline dönüşüp dönüşmediğini gösteren önemli referanslardır.

Türkçe dersi öğretim programında yer alan 8 anahtar yetkinlik, öğrencilerin akademik gelişiminin yanında, geleceğe yönelik kişisel gelişimlerinde de mihenk taşı konumundadır. Bu bağlamda Türkçe dersinin temel aracı olan ders kitaplarının temel yetkinlikleri ne derecede yansıttığı hem öğrencilerin gelişimi hem de programın öğrenme ortamına aktarılması açısından önem arz etmektedir.

Ders kitapları; öğretim programına ayna tutma, öğrencilere öğretmenin dışında ek bir kılavuz olma, ulaşılmak istenen hedefleri görsel ve işitsel unsurlarla destekleme, öğrenciyi bağımsız öğrenme olanağı sunma, içinde yer alan etkinlik ve tema sonu değerlendirmelerle bilgi ve becerilerin kalıcılığını pekiştirme gibi çeşitli faydalara hizmet etmektedir. Konuyla ilgili alanyazın tarandığında (Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015; Temizkan, 2014; Yaşar, 2013; Zevfi, 2015) ders kitaplarındaki temel becerilerin incelendiği görülmektedir. Bunun yanı sıra farklı alanlarda, sınıflarda ve konularda (Gündoğdu, 2012; Kurudayıoğlu ve Soysal, 2018; Keskinioğlu ve Ökten, 2020, Mala, 2020; Otuz, Görkaş-Kayabaşı ve Ekici, 2018; Uçgun, 2018; Ustabulut, 2021b; Yüksel ve Taneri, 2020) araştırmaların yapıldığı görülmektedir. *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda yer alan temel yetkinliklerin ders kitaplarında ve etkinliklere ne kadar yer aldığını yönelik bir çalışma yapılmadığı için bu araştırmanın yapılması planlanmıştır. Bu çalışmada Türkçe ders kitaplarının içinde yer alan metin ve etkinliklerin, *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'ndaki 8 anahtar yetkinliği ne derece yansıttığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma problemine yönelik belirlenen alt problemler şunlardır:

1. Türkçe ders kitaplarındaki toplam dağılım oranı sınıf düzeylerine (5-6-7-8) göre (metin/etkinlik) nasıldır?
2. 5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?
3. 6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?
4. 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?
5. 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri kaynağı, veri analizi, veri toplama aracı, geçerlik ve güvenilirlik hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması istenen olgu ve yahut olgular ile ilgili bilgiye sahip yazılı materyalleri analiz etme anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmada ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinler ve etkinlikler, *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda yer alan yetkinliklere göre incelenmiştir.

Araştırmada İncelenen Eserler

Araştırmanın veri kaynağını Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ve Türkiye'de 2020 yılı itibariyle Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda aktif olarak kullanılan ders kitapları oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, Özgün Yayınları 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı, MEB Yayınları 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve Anıtepe Yayıncılık 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı kullanılmıştır.

Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmanın veri analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yönetime göre, araştırma sonunda ulaşılan veriler, araştırma öncesinde belirlenen temalara göre özetlenmekte ve yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu doğrultuda çalışmanın veri kaynağını oluşturan ders kitapları, *2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı*'nda yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelenmiştir. Elde edilen bulguların istatistiksel analizleri, örnek alıntılar ve yorumlamaları bulgular bölümünde aktarılmıştır. Bu doğrultuda araştırmacı tarafından sekiz anahtar yetkinliği içeren bir çizelge oluşturulmuştur. İncelenen ders kitaplarındaki veriler bu çizelge göz önünde bulundurularak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle sayısal verilere dönüştürülmüştür.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın iç geçerliğini sağlamak amacıyla veri kaynaklarından örnek birebir alıntılara yer verilmiştir. Dış geçerliğin sağlanması amacıyla veri kaynağı ve analiz süreci diğer veri kaynaklarıyla karşılaştırılabilir derecede ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Veri kaynağının olası genellemelere olanak sunacak şekilde çeşitlendirilmesi amacıyla tüm ortaokul seviyelerine ait (5-6-7-8) Türkçe ders kitapları veri kaynağı olarak incelenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla örnek alıntılar 3 farklı Türkçe öğretmeni tarafından incelenmiş ve doğrulanmıştır (Miles ve Huberman, 1994; Merriam, 2013; LeCompte ve Goetz, 1982). Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı). Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliği %89 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

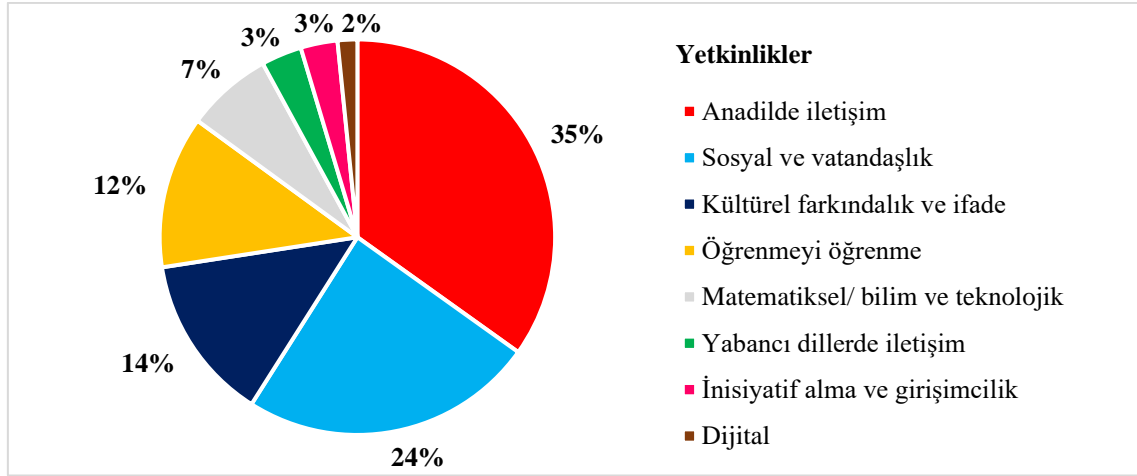
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Türkçe dersi öğretim programında yer alan yetkinliklerin sınıf düzeylerine (5-6-7-8) göre Türkçe ders kitaplarındaki metinlere ve etkinliklere toplam dağılım oranı nasıldır?" sorusuna yönelik istatistiksel veriler Tablo 1, Şekil 1 ve Şekil 2'de sunulmuştur:

Tablo 1: Anahtar Yetkinliklerin Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Toplam Dağılımı

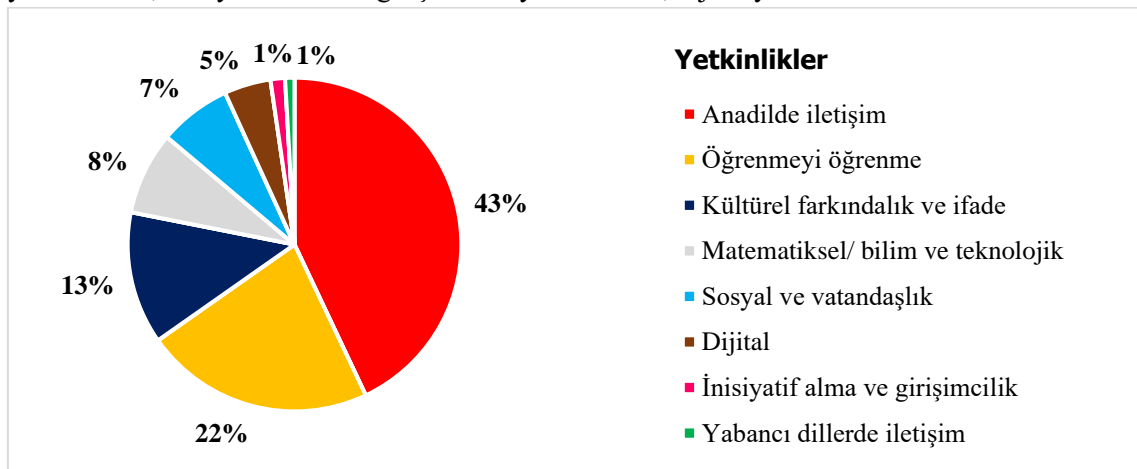
Sınıf Düzeyleri	Metin		Tür		Etkinlik	
	f	%	f	%	f	%
5. sınıf	57	19,2	309	25,7	309	25,7
6. sınıf	54	18,2	256	21,3	256	21,3
7.sınıf	98	33,1	312	25,9	312	25,9
8.sınıf	87	29,3	324	26,9	324	26,9
Toplam	296	100	1201	100	1201	100

Tablo 1 incelendiğinde anahtar yetkinliklere metin düzeyinde en çok 7.sınıf Türkçe ders kitabında (f= 98) rastlanılmıştır. Bu sınıf düzeyini sırasıyla 8. sınıf (f= 87), 5. sınıf (f= 57) ve 6. sınıf (f=54) izlemektedir. Anahtar yetkinlikler etkinlik düzeyinde incelendiğinde ilgili yetkinliklere en çok 8. sınıf Türkçe ders kitabında (f= 324) rastlanılmıştır. Bu sınıf düzeyini sırasıyla 7.sınıf (f= 312), 5.sınıf (f=309) ve 6.sınıf (f= 256) izlemektedir.

Şekil 1: Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Anahtar Yetkinliklere Göre Dağılımı

Şekil 1 incelendiğinde ortaokul (5-6-7-8) Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine değinildiği görülmektedir. Bu yetkinliği çoktan aza doğru sırasıyla sosyal ve vatandaşlık yetkinlikleri, kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleri, öğrenmeyi öğrenme yetkinlikleri, matematiksel ve bilim/teknoloji yetkinlikleri, yabancı dillerde iletişim yetkinlikleri, inisiatif alma ve girişimcilik yetkinlikleri, dijital yetkinlikler izlemektedir.

Şekil 2: Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarındaki Etkinliklerin Anahtar Yetkinliklere Göre Dağılımı

Şekil 2 incelendiğinde ortaokul (5-6-7-8) Türkçe ders kitaplarında yer alan etkinliklerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine değinildiği görülmektedir. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme yetkinlikleri, kültürel farkındalık ve ifade yetkinlikleri, matematiksel ve bilim/teknoloji yetkinlikleri, sosyal ve vatandaşlık yetkinlikleri, dijital yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik yetkinlikleri, yabancı dillerde iletişim yetkinlikleri izlemektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “5. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik istatistiki veriler Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin ve Etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinliklere Göre Dağılımı

Yetkinlikler	Tür			
	Metin		Etkinlik	
	f	%	f	%
Ana dilde iletişim	26	45,6	120	38,8
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	18	31,5	29	9,3
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	4	7	19	6,1
Öğrenmeyi öğrenme	3	5,2	75	24,2
Dijital yetkinlik	2	3,5	24	7,7
İnisiyatif alma ve girişimcilik	2	3,5	5	1,6
Kültürel farkındalık ve ifade	1	1,7	35	11,3
Yabancı dillerde iletişim	1	1,7	2	0,6
Toplam	57	100	309	100

Tablo 2 incelendiğinde, 5.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde en fazla ana dilde iletişim (f=26) yetkinliğine rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla sosyal vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (f=18), matematiksel ve bilim/teknolojide yetkinlikler (f=4), öğrenmeyi öğrenme (f=3), dijital yetkinlik (f=2) ve inisiyatif alma/girişimcilik yetkinliği (f=2), yabancı dillerde iletişim (f=1) ve kültürel farkındalık/ifade yetkinliği (f=1) izlemektedir.

5.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine (f=120) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (f: 75), kültürel farkındalık ve ifade (f=35), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (f=29), dijital yetkinlik (f=24), matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=19), inisiyatif alma ve girişimcilik (f=5), yabancı dillerde iletişim (f=2) izlemektedir. Metinlerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili metin adı ve sayfa sayısı belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Beslen, barın ve giyin/Eğitim, sağlık ve oyun/ Sınırsız sanma suyun/Bilinçli tüketici olun [Sosyal ve vatandaşlık yetkinliği; “Bilinçli Tüketici” metni; sayfa 143 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Pastör, doktorların bu sözlerinden sonra aşığı denemeye karar verdi. Bu hayatındaki en önemli anlardan biriydi. Ve aşı ilk kez bir insan üzerinde denendi. Küçük Joseph Maister iyileşti. Adı bilim tarihi kitaplarına, kendisine ilk kez kuduz aşığı yapılan insan olarak geçti [Matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler; “Pastör” metni; sayfa 240 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Amerikan filmlerinde ayrılan kişilerin birbirlerine yalnızca “Bye!” dediklerini duya duya mı böyle oldu bu işler bilmiyorum [Yabancı dillerde iletişim; “Hoşça Kalın, Güle Güle” metni; sayfa 16 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Metni okuyarak soruları cevaplayınız.

- Bu metin hangi siteden alınmıştır?
- Araştırmalarınızı yaparken hangi internet sitelerinden yararlanıyorsunuz?
- Her internet sitesinde yer alan bilgilere güvenebilir misiniz? Açıklayınız.
- Girdiğiniz sitelerin güvenilirliğini sorguluyor musunuz? Neden?
- İnternet sitelerinin güvenilirliğini nasıl anlarız? [Dijital yetkinlik; Sayfa 26 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Grafiği inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

- Grafik ne hakkında bilgi vermektedir?
- Grafiğe göre deprem en çok hangi ayda olmuştur?
- Grafiğe göre deprem en az hangi ayda olmuştur? [Matematiksel yetkinlik; sayfa 89 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Atatürk'e "Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" sözünü söyleten gelişmeler nelerdir? Arkadaşlarınızla tartışarak belirleyiniz [Anadilde İletişim; sayfa 46 (Çapraz Baran ve Diren, 2019)].

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan "6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?" sorusuna yönelik sayısal veriler Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3: 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin ve Etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinliklere Göre Dağılımı

Yetkinlikler	Tür			
	Metin		Etkinlik	
	f	%	f	%
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	17	31,4	10	3,9
Ana dilde iletişim	15	27,7	120	46,8
Kültürel farkındalık ve ifade	6	11,1	36	14
Öğrenmeyi öğrenme	6	11,1	67	26,1
İnisiyatif alma ve girişimcilik	4	7,4	3	1,1
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	3	5,5	12	4,6
Yabancı dillerde iletişim	3	5,5	1	0,3
Dijital yetkinlik	0	0	7	2,7
Toplam	54	100	256	100

Tablo 3 incelendiğinde, 6.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde en fazla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklere (f=17) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla anadilde iletişim (f=15), kültürel farkındalık/ifade yetkinliği (f=6) ve öğrenmeyi öğrenme (f=6), inisiyatif alma/girişimcilik (f=4), yabancı dillerde iletişim (f=3) ve matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=3) izlemektedir. Dijital yetkinlik ile ilgili bulguya rastlanılmamıştır.

6.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine (f=120) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (f= 67), kültürel farkındalık ve ifade (f=36), matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=12), sosyal ve vatandaşlıkla

ilgili yetkinlikler (f=10), dijital yetkinlik (f=7), inisiyatif alma ve girişimcilik (f=3), yabancı dillerde iletişim yetkinliği (f=1) izlemektedir.

Metinlerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili metin adı ve sayfa sayısı belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Sık sık okul gezisi yapılıyor. Ama bunlar eğlenip dinlenmek için yapılmıyor. Derste öğrenilenler yerinde inceleniyor. Fabrikalar, limanlar, atölyeler geziliyor; müzeler inceleniyor. Ormana götürülen çocuklar bir yandan çevreyi incelerken, bir yandan da ağaçların altını temizliyor. İlkbaharda, ilkokul öğrencileri, deniz kıyılarına götürülüyor [Öğrenmeyi öğrenme; “Ev Yaşamı” metni; sayfa 83 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

Altnokta Körler Derneği yöneticisi Turan İçli'nin davetiyle kalktım Ankara'ya gittim. Konuştum, görüştüm; ülkemiz çocukları için bana düşen ilk adımı attım. Ama benim kadar onların da arayıp beni bulduklarını itiraf etmem doğru olur [İnisiyatif alma ve girişimcilik; “Terumi: Parmaklarla Okunan Çocuk Dergisi” metni; sayfa 167 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

— Beyim, siz yokuş bir yere çıkıyorsunuz galiba?

— Nerden bildin?

— Kundurularınızın burnu fazla yenmiş de ondan [Anadilde iletişim; “Bir Boyacı İle Konuştum” metni; sayfa 222 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Aşağıdaki anahtar kelimelerden hareketle hayalinizdeki memleketi anlatan bir şiir yazınız [Kültürel farkındalık ve ifade; Sayfa 23 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

Vatani için tüm zorlukları göze alan filmdeki 120 çocuğa duygularınızı anlatan bir yazı yazınız. Yazınızı aşağıda verilen yazı taslağına göre planlayınız [İnisiyatif alma ve girişimcilik; sayfa 63 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

Altı çizili kelime ve kelime gruplarının anlamlarını metinden hareketle tahmin ediniz. Tahminlerinizi verilen boşluğa yazınız. Tahminlerinizin doğruluğunu sözlükten kontrol ediniz, kelimeleri ve kelime gruplarını birer cümlede kullanınız [Öğrenmeyi öğrenme; sayfa 78 (Ertürk, Keleş ve Külünk, 2020)].

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik sayısal veriler Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4: 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin ve Etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Yetkinliklere Göre Dağılımı

Yetkinlikler	Metin		Tür	
	f	%	f	%
Ana dilde iletişim	40	40,8	119	38,1
Öğrenmeyi öğrenme	18	18,3	67	21,4
Kültürel farkındalık ve ifade	16	16,3	50	16
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	12	12,2	21	6,7
Yabancı dillerde iletişim	5	5,1	3	0,9

Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	5	5,1	29	9,2
İnisiyatif alma ve girişimcilik	2	2	6	1,9
Dijital yetkinlik	0	0	17	5,4
Toplam	98	100	312	100

Tablo 4 incelendiğinde, 7.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine (f=40) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (f=18), kültürel farkındalık/ ifade yetkinliği (f=16), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik (f=12), yabancı dillerde iletişim (f= 5) ve matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=5), inisiyatif ve girişimcilik yetkinliği (f=2) izlemektedir. Dijital yetkinlik ile ilgili bulguya rastlanılmamıştır.

7.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine (f=119) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (f= 67), kültürel farkındalık ve ifade (f=50), matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=29), sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (f=21), dijital yetkinlik (f=17), inisiyatif alma ve girişimcilik (f=6), yabancı dillerde iletişim yetkinliği (f=3) izlemektedir.

Metinlerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili metin adı ve sayfa sayısı belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Müzik, eski çağlardan beri insanların duygularını anlatmak için kullandığı bir araç. İnsanlar müziği her dönemde çok sevmişler [Kültürel farkındalık ve ifade; “Müziği Neden Severiz? Metni”; sayfa 195 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Bu dünya, öyle çatık kaşla dolaşmaya, şunun bunun kalbini kırmaya değer bir dünya değildir. Onun için güler yüzlü insanlar arasında yaşayanların hayatı daha tatlı geçer [Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik; “Güler Yüz” metni; sayfa 98 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Doğru maddeyi bulmak için neler neler denenmişti. Kömürleştirme işleminden geçirilmiş mukavva, mantar, Hindistan cevizi kabuğu, at kuyruğu, ağaç dalı... Hatta laboratuvarı gezmeye gelen kızıl sakallı bir adamın sakalından, adamcağız “Durun ne yapıyorsunuz!” demeye kalmadan koparılan üç beş tel... [Öğrenmeyi öğrenme; “Ampulün İlk Yanışı” metni; sayfa 234 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Görsellerdeki aydınlatma araçlarını, gelişimine uygun olarak geçmişten günümüze doğru numaralandırarak sıralayınız [Bilimsel yetkinlik; sayfa 238 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Aşağıdaki dilekçe örneğini inceleyerek izlediğiniz Görme Engelliler Kamu Spotu ve araştırmanızdan yola çıkarak görme engelli insanların hayatını kolaylaştırmak için yapılmasını istediğiniz çalışmalarla ilgili bir dilekçe yazınız [Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlik; sayfa 97 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Kırgızların sosyal yaşantıları ve dil özellikleri hakkında araştırma yapınız [Öğrenmeyi öğrenme; sayfa 33 (Erkal ve Erkal, 2019)].

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metin ve etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki yetkinliklere göre dağılımı nasıldır?” sorusuna yönelik sayısal veriler Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5: 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Metin ve Etkinliklerin 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Yetkinliklere Göre Dağılımı

Yetkinlikler	Metin		Tür	
	f	%	f	%
Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler	24	27,5	25	7,7
Ana dilde iletişim	22	25,2	156	48,1
Kültürel farkındalık ve ifade	17	19,5	33	10,1
Öğrenmeyi öğrenme	10	11,4	58	17,9
Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler	9	10,3	37	11,4
Dijital yetkinlik	3	3,4	7	2,1
Yabancı dillerde iletişim	1	1,1	5	1,5
İnisiyatif alma ve girişimcilik	1	1,1	3	0,9
Toplam	87	100	324	100

Tablo 5 incelendiğinde, 8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde en fazla sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinliklere (f=24) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla anadilde iletişim (f=22), kültürel farkındalık/ifade (f=17), öğrenmeyi öğrenme (f=10), matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=9), dijital yetkinlik (f=3), inisiyatif alma/ girişimcilik (f=2) ve yabancı dillerde iletişim yetkinliği izlemektedir.

8.sınıf Türkçe ders kitabında yer alan etkinliklerde en fazla anadilde iletişim yetkinliğine (f=156) rastlanılmıştır. Bu yetkinliği sırasıyla öğrenmeyi öğrenme (f=58), kültürel farkındalık ve ifade (f=33), matematiksel ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler (f=37), Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler (f= 25), dijital yetkinlik (f=7), yabancı dillerde iletişim yetkinliği (f=5), inisiyatif alma ve girişimcilik (f=3) izlemektedir. Metinlerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili metin adı ve sayfa sayısı belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Nitekim Atatürk burada klasik Türk müziğini çok sevmesine rağmen diğer müzik türlerini de her zaman dinlemiş, müzisyenlere de saygı gösterip onlara iltifat etmeyi ihmal etmemiştir. Bu yaklaşım Atatürk’ün müziğe, müzik adamına olan saygısının, müzik alanındaki gelişmelerin hız kazanmasındaki rolünün en açık göstergesidir [Kültürel farkındalık ve ifade; “Atatürk ve Müzik” metni; sayfa 52 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

(...) Aziz Sancar, morötesi ışınımdan zarar gören DNA moleküllerinin nasıl onarıldığını gösterdi. Bu bilgi sayesinde kanser hastalıklarının tedavisinde kullanılan ilaç ve yöntemlerin, örneğin sabah olduğunda uyanmamızı, gece olduğunda uykumuzun gelmesini sağlayan insanın biyolojik saati dikkate alınarak doğru zamanlarda uygulandığında çok daha başarılı sonuçlar vereceğini ortaya koydu [Bilim/teknolojide temel yetkinlik; “Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” metni; sayfa 91 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

HACİVAT: Gittim. (...) Cahil diye artık okuma yazma bilmeyene denmiyor. (...) Artık günümüzde bilgisayar kullanamayan cahildir [Dijital yetkinlik; “Karagöz” metni; sayfa 210 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

Etkinliklerde yer alan yetkinliklerle ilişkilendirilen ifadelerden bazıları, ilgili sayfa sayıları belirtilerek aşağıda verilmiştir:

Öğretmeninizin, aşağıdaki e-postayı ailenize gönderdiğini hayal ediniz. Okuduğunuz e-postaya göre soruları yanıtlayınız [Dijital yetkinlik; sayfa 85 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

Hikâyenizi aşağıdaki Yazma Becerisi Öz Değerlendirme Formuna göre değerlendiriniz [Öğrenmeyi öğrenme; sayfa 103 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

Aşağıda 2017 yılı itibari ile Türkiye’de ikamet eden yabancıların uyruklarına göre dağılımını gösteren grafik verilmiştir. Grafiği inceleyerek verilen bilgilerden doğru olanların başına “D, yanlış olanların başına “Y” yazınız [Matematiksel yetkinlik; sayfa 274 (Eselioğlu, Set ve Yücel, 2020)].

Tartışma ve Sonuç

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda okutulan Türkçe ders kitapları, Türkçe öğretim programında yer alan anahtar yetkinlikler açısından incelendiğinde ilgili yetkinliklerin özellikle etkinlikler aracılığıyla öğrencilere aktarılmasının amaçlandığı görülmektedir. Metinlere göre çok daha fazla sayıda yetkinliği içeriğinde bulunduran etkinlikler, “tüm sınıf düzeylerinde” sayısal olarak metinlerin önünde yer almaktadır. Bu noktada TYÇ tarafından belirlenen yetkinliklerin, öğretim yaklaşımının uygulamaya yansıyan yüzü olan etkinlikler aracılığıyla öğrencilere sunulması, kazandırılmak istenen yetilerin daha kalıcı ve işlevsel olmasına katkı sağlar niteliktedir.

İncelenen ders kitaplarındaki yetkinliklerin metin ve etkinlik düzeylerindeki genel dağılımına bakıldığında; özellikle sosyal etkileşimi vurgulayan ana dilde iletişim, sosyallik ve vatandaşlık, kültürel farkındalık ve ifade gibi yetkinliklerin ön planda olduğu görülmektedir. Bakanlık, ders kitapları ve etkinlikler yoluyla öğrencilerin toplum içerisinde sosyal etkileşime girmesini istemektedir. Bu durum bireylerin daha sağlıklı iletişim kurmasına fayda sağlarken aynı zamanda bireysel ve topluma yönelik sorumlulukların farkına varılması noktasında önemli bir rol üstlenmektedir. Aynı zamanda etkinlikler arasında sıkça yer verilen öğrenmeyi öğrenme yetkinliği; yapılandırmacı yaklaşımın öngördüğü meraklı, istekli, öğrendiklerini günlük hayata aktarabilen, kendi öğrenme eyleminin farkında olan, öğrenme stilini düzenleyebilen ve değerlendirebilen öğrenci profiline ulaşılması açısından büyük bir faydaya hizmet etmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde (Kurudayıoğlu ve Çetin, 2015; Yaşar, 2013; Zevfi, 2015) bu araştırmada elde edilen sonuçlara benzer şekilde bazı becerilerin (Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma, araştırma, iletişim ve eleştirel düşünme) ders kitaplarında diğer temel beceri ve yetkinliklere göre daha fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

Okul dışı öğrenme becerileri ders kitapları yoluyla öğrenciye kazandırılmaldır (Ustabulut, 2021a). İncelenen ders kitaplarında hem metin hem de etkinlik düzeyinde en az sayıda yer verilen dijital yetkinlikler, inisiyatif alma/ girişimcilik yetkinlikleri ve yabancı dillerde iletişim yetkinlikleri, programın öğretime yansması noktasında büyük birer eksiklik olarak kendilerini göstermektedirler. Öğrencilerin en üst düzeyde dijital yetilerle donanması çağın gerektirdiği öğretileri yakalamak adına son derece önemlidir. Aynı zamanda özgüven sağlama, plan yapma, plan yürütme, iş hayatına katılma, yenilikçi olma; kültürlerarası anlayışı geliştirme gibi birbirinden önemli yetileri içeriğinde barındıran inisiyatif alma/ girişimcilik yetkinlikleri ve yabancı dillerde iletişim yetkinliklerinin bu derece az sayıda yer alması, Türkçe ders kitapları üzerine düşünülmesi ve geliştirilmesi gereken bir konu olarak yer almaktadır. Bu araştırmaya benzer bir şekilde Yaşar (2013) konuyla ilgili yapmış olduğu araştırmasında ders kitaplarının bilgi

teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve problem çözme becerilerini yansıtmada noktasında eksik olduğu sonucuna ulaşmıştır. Zevfi (2105) ise yaptığı araştırmada bu çalışmaya benzer olarak ortaokul Türkçe ders kitaplarında *bilgi teknolojilerini kullanma ve karar verme becerilerinin* en az yer verilen yetkinlikler olduğunu ifade etmiştir. Kurudayıoğlu ve Çetin'in (2015) araştırmasında ise Türkçe ders kitaplarında en az değinilen temel becerinin "girişimcilik" olduğu belirtilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (2019) perspektifi olarak görülen yetkinlikler, ortaokul seviyesi Türkçe ders kitaplarında incelendiğinde, dijital yetkinlik hariç (6 ve 7. sınıf metinlerinde yer almıyor) tüm yetkinliklerin kitaplarda yer almasına rağmen yetkinlikler arasında dengeli bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Bu durum Türkçe ders kitaplarının bazı yetkinlikleri ön plana çıkarırken bazı yetkinlikleri de göz ardı ederek öğrencilerin arka planda kalan yeterlilikleri kazanmasına olanak sunacak şekilde hazırlanmadığını ortaya koymuştur. Kurudayıoğlu ve Soysal, (2018) bu araştırmaya benzer şekilde ilkököl Türkçe 1 ders kitabındaki yetkinlikleri incelemişler, ilgili kitapta anahtar yetkinliklerin ve temel becerilerin kitapta yer almasına yönelik herhangi bir planlama yapılmadığına dikkat çekmişlerdir. Zevfi (2015) araştırmasında temel becerilerin ders kitaplarında yeterince yer almadığını, temel becerilerin ders kitaplarındaki dağılımının dengeli olmadığını vurgulamıştır. Yapılan diğer araştırmalarda da (Aydemir ve Adamaz, 2017; Temizkan, 2014; Yaşar, 2013; Yüksel ve Taneri, 2020) bu araştırmaya benzer şekilde temel becerilerin ve yetkinliklerin ders kitaplarında dengeli bir şekilde dağılmadığı tespit edilmiştir.

Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler ve etkinlikler yoluyla yetkinliklerin öğrencilere kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Türkçe ders kitaplarında metinler ve etkinlikler hazırlanırken öğrencilere kazandırılması gereken yetkinlikler, eşit bir şekilde verilmeye çalışılmalıdır.

Kaynaklar

- Aydemir, M. ve Adamaz, K. (2017). Sosyal bilgiler öğrenci çalışma kitaplarının sosyal bilgiler dersi öğretim programındaki beceriler açısından incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 3(1), 106-119.
- Çapraz Baran, Ş. ve Diren, E. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 5. sınıf ders kitabı*. Ankara: Anıttepe Yayıncılık.
- Demirel, Ö. ve Kıroğlu, K. (2005). *Ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Erkal H. ve Erkal, M. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe ders kitabı 7. sınıf*. Ankara: Özgün Matbaacılık.
- Ertürk, N., Keleş, S. ve Külünk, D. (2020). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 6 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Eselioğlu, H., Set, S. ve Yücel, A. (2020). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu Türkçe 8 ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Günay, V. D. (2007). *Metin bilgisi* (3.basım). İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Gündoğdu, A. E. (2012). İlköğretim altıncı sınıf Türkçe dersi sözcük öğretimi etkinliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(1), 201-217.
- Güneş, F. (2002). *Ders kitaplarının incelenmesi*. Ankara: Ocak Yayıncılık.

- Keskinođlu, G. ve Ökten, C. E. (2020). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında söz sanatlarının metaforlarla öğretilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1), 206-221
- Kurudayıoğlu, M. ve Çetin, Ö. (2015) Temel beceriler ve Türkçe öğretimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-19.
- Kurudayıoğlu, M. ve Soysal, T. (2018). İlkokul Türkçe 1 ders kitabının öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(3), 670-683.
- Küçükahmet, L. (2011). *Konu alanı ders kitabı inceleme kılavuzu* (3. basım). Ankara: Nobel yayınları.
- LeCompte, M. D. ve Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52, 31-60.
- Lüle, M. (2014). Türkçenin eğitimi ve öğretiminde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde kullanılabilirlik etkinlik örnekleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 23-48.
- Pala, Ş. M. (2020). 5. Sınıf sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan kazanımların anahtar yetkinliklerle ilişkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11 (Ek), 298-308.
- MEB. (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Mesleki yeterlilik kurumu resmî sitesi. Erişim adresi: <https://www.myk.gov.tr>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (Second Edition). California: SAGE Publications.
- Otuz, B., Görkaş-Kayabaşı, B. ve Ekici, G. (2018). 2017 Sosyal bilgiler dersi öğretim programı beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 944-972.
- Özbay, M. (2003). *Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.
- Özdemir, S. (2019). *Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temizkan, M. (2014) Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programındaki temel beceriler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(1), 49-72.
- Ustabulut, M. (2021a). Türkçe öğretmeni adaylarının okul dışı öğrenme ile ilgili görüşleri. *Mavi Atlas*, 9(1), 232-249. DOI: 10.18795/gumusmaviatlas.859615
- Ustabulut, M. (2021b). Türkçe öğretmeni adaylarının yaşam becerileri ile ilgili görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(1), 205-219. DOI: 10.33437/ksusbd.879817
- Yaşar, F. Ö. (2013). *Ortaokul (5, 6, 7 ve 8. sınıf) Türkçe ders kitaplarının temel beceriler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale: Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Basım). Ankara: Seçkin Yayınları.

- Uçgun, D. (2018). 1-5. Sınıf Türkçe ve Türk kültürü çalışma kitaplarındaki Türkçe dersi etkinliklerinin programdaki kazanımlara göre değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(2), 1148-1160.
- Yüksel, S., ve Taneri, A. (2020). Hayat bilgisi ders kitaplarının anahtar yetkinlikler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 185-209.
- Zevfi, R. (2015). *Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türkçe dersi öğretim programında yer alan temel beceriler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Extended Abstract

Teaching Turkish is based on listening, speaking, reading and writing, as well as four main language skills and grammar. (Lüle, 2014). Many different tools are used in the realization of this teaching. At this point, the textbooks, which Güneş (2002) described as "the basic means of acquiring knowledge in the education process", is an important tool for the transfer of teaching to students in an appropriate way.

In addition to these purposes, textbooks are responsible for transferring the key competencies defined by the Turkish Qualifications Framework (TYÇ) and included in the Turkish course curriculum.

Activities, which are another important factor in transferring competencies, are activities in which students actively participate by putting their knowledge into practice. Activities with interesting and intriguing features are important references for teachers regarding whether the gains (learning outcome) turn into skills or not.

The 8 key competencies in the Turkish course curriculum are the constituents of students' academic development as well as their personal development for the future. In this context, the extent to which the textbooks, which are the basic tools of the Turkish course, reflect the basic competencies is important, except for transferring the program to the learning environment.

In the research, document analysis method is used in qualitative research designs. In the research, the texts and activities in the Turkish textbooks of the secondary school were analyzed according to the competencies in the Turkish course curriculum. In the study, MEB Publications 8th Grade Turkish Textbook, Özgün Publications 7th Grade Turkish Textbook, MEB Publications 6th Grade Turkish Textbook and Anıtepe Publishing 5th Grade Turkish Textbook were used. In the research, Turkish textbooks were examined in terms of key competencies created by the Turkish Qualifications Framework and included in the Turkish course curriculum. Accordingly, a chart containing eight key competencies was created by the researcher. The data in the textbooks were analyzed in accordance with this chart. The obtained findings were transformed into numerical data with tables and graphics. Descriptive analysis method was used in the data analysis of the research. In order to ensure the internal validity of the research, sample citations from data sources are included. In order to ensure external validity, the data source and analysis process are explained in detail in a comparable manner with other data sources.

Key competencies are encountered mostly at the text level in 7th grade Turkish textbook (f = 98). This grade level is followed by Grade 8 (f = 87), Grade 5 (f = 57) and Grade 6 (f = 54), respectively. When the key competencies were examined at the activity level, the relevant competencies were most encountered in the 8th grade Turkish textbook (f = 324). This grade level is followed by 7th grade (f = 312), 5th grade (f = 309) and 6th grade (f = 256), respectively. It is seen that communication competence in the mother tongue is mostly mentioned in the texts in the secondary school (5-6-7-8) Turkish textbooks. It is seen that communication competence in the mother tongue is mostly mentioned in the activities in the secondary school (5-6-7-8) Turkish textbooks. This competence is followed by learning to learn competencies, cultural awareness and expression competencies, mathematical and science / technology competencies, social and citizenship competencies, digital competencies, initiative and entrepreneurship competencies, communication competencies in foreign languages. In the texts in the 5th grade Turkish coursebook, communication competence in the mother tongue was found the most (f = 26). These competencies are followed by social citizenship (f = 18), mathematical and science / technology competencies (f = 4), learning to learn (f = 3), digital competence (f = 2), and initiative / entrepreneurship competence (f = 2), communication in foreign languages (f = 1) and cultural awareness / expression competence (f = 1). In the

activities in the 5th grade Turkish textbook, communication competence in the mother tongue was found the most (f = 120). These are followed by learning to learn (f: 75), cultural awareness and expression (f = 35), social and citizenship competencies (f = 29), digital competence (f = 24), basic competencies in mathematics and science / technology (f = 19).), initiative and entrepreneurship (f = 5), communication in foreign languages (f = 2) respectively.

In the texts contained in the sixth grade Turkish textbook, the most social and citizenship-related competencies (f = 17) were found. In the activities in the sixth grade Turkish coursebook, communication competence in the mother tongue was most common (f = 120). In the texts in the seventh grade Turkish coursebook, communication competence in the mother tongue (f = 40) was found the most. In the activities in the seventh grade Turkish coursebook, communication competence in the mother tongue was found the most (f = 119). In the texts contained in the eighth grade Turkish textbook, the most social and citizenship-related competencies (f=24) were found. In the activities included in the eighth grade Turkish textbook, the most communication competence in the mother tongue (f=156) was found.

Considering the general distribution of the competencies in the analyzed textbooks in their texts and levels; It is seen that competences such as communication, social and citizenship, cultural awareness and expression in mother tongue that emphasize my social movement are at the forefront. While this situation helps individuals to establish healthier communications, it also plays an important role in the awareness of individual and social responsibilities. At the same time, the competence to learning to learn, which is frequently included in the activities, serves a great benefit in terms of reaching the student profile that is curious, willing, able to transfer what s\he learned to daily life, aware of his own learning action, organize and evaluate his learning style.